

22.

Olga Chiș
(Coordonator general)

**Alina Iuliana Moldoveanu, Sabina Alzner
Ionela Maria Șerban, Alexandra Cotoi**
(Coordonatori)

Creativitatea – premisă în dezvoltarea preșcolarilor

**Ghid
de bune practici**

Colecția Paedagogia

presa
universitară
clujeană

OLGA CHIȘ
(Coordonator general)

ALINA IULIANA MOLDOVEANU
IONELA MARIA ȘERBAN

SABINA ALZNER
ALEXANDRA COTOI

(Coordonatori)

•

CREATIVITATEA – PREMISĂ ÎN DEZVOLTAREA PREȘCOLARILOR

Ghid de bune practici

OLGA CHIȘ

(Coordonator general)

ALINA IULIANA MOLDOVEANU

SABINA ALZNER

IONELA MARIA ȘERBAN

ALEXANDRA COTOI

(Coordonatori)

**CREATIVITATEA –
PREMIȘĂ ÎN DEZVOLTAREA
PREȘCOLARILOR**

Ghid de bune practici

PRESA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ

2021

Colecția *Paedagogia* este coordonată de Mușata Bocoș.

Referenți științifici:

Prof. univ. dr. Maria-Eliza Dulamă

Conf. univ. dr. Ramona Răduț-Taciu

ISBN 978-606-37-1231-9

© 2021 Coordonatoarele volumului. Toate drepturile rezervate. Reproducerea integrală sau parțială a textului, prin orice mijloace, fără acordul coordonatoarelor, este interzisă și se pedepsește conform legii.

Tehnoredactare computerizată: Alexandra Cotoi

Universitatea Babeș-Bolyai

Presa Universitară Clujeană

Director: Codruța Săcelean

Str. Hasdeu nr. 51

400371 Cluj-Napoca, România

Tel./fax: (+40)-264-597.401

E-mail: editura@ubbcluj.ro

<http://www.editura.ubbcluj.ro/>

LISTA AUTORILOR

Coordonatori și autori:

Olga CHIȘ – lector universitar dr., Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, județul Cluj

Alina Iuliana MOLDOVEANU – profesor pentru învățământ preșcolar, Grădinița cu Program Prelungit Nr. 2 Reghin, județul Mureș

Sabina ALZNER – profesor pentru învățământ preșcolar, Grădinița cu Program Prelungit Nr. 2 Reghin, județul Mureș

Ionela Maria ȘERBAN – profesor pentru învățământ preșcolar, Grădinița cu Program Prelungit Nr. 2 Reghin, județul Mureș

Alexandra COTOI – profesor pentru învățământ preșcolar, Grădinița cu Program Prelungit Nr. 2 Reghin, județul Mureș

Autori (în ordine alfabetică):

Mușata-Dacia BOCOȘ – profesor universitar dr., Departamentul de Științe ale Educației, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, județul Cluj

Dorina CHIBULCUTEAN – profesor pentru învățământ preșcolar, Grădinița cu Program Prelungit Nr. 2 Reghin, județul Mureș

Ioana FILIP – profesor pentru învățământ preșcolar, Grădinița cu Program Prelungit „Căsuța din povești” Târgu-Mureș, județul Mureș

Valentina GĂINAR – profesor pentru învățământ preșcolar, Grădinița cu Program Prelungit Nr. 4 Târnăveni, județul Mureș

Claudia-Doina GREC – lector universitar dr. asociat, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, județul Cluj

Natalia HĂRȘAN – profesor pentru învățământ preșcolar, Grădinița cu Program Prelungit Nr. 3 Reghin, județul Mureș

Irina LOGIGAN – profesor pentru învățământ preșcolar, Grădinița cu Program Normal Solovăstru, județul Mureș

Diana-Crina MARIN – profesor pentru învățământul primar, dr., Liceul Teoretic „Pavel Dan” din Câmpia Turzii, județul Cluj

Angela MOLDOVAN – profesor pentru învățământ preșcolar, Grădinița cu Program Normal Solovăstru, județul Mureș

Carolina Claudia MOLDOVAN – profesor pentru învățământ preșcolar, Grădinița cu Program Prelungit Nr. 3 Reghin, județul Mureș

Dorina POP – profesor pentru învățământ preșcolar, Grădinița „Paradisul Copilariei” Târgu-Mureș, județul Mureș

Alina RAD – studentă, Facultatea de Litere, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, județul Cluj

Mariana ROMAN – profesor pentru învățământ preșcolar, Grădinița cu Program Normal Nr. 1 Maieru, județul Mureș

Valentina-Lucia SOUCA – profesor pentru învățământ preșcolar, dr., Grădinița cu Program Prelungit „Căsuța cu Povești” Zalău, județul Sălaj

Felicia SCRIDONESI – profesor pentru învățământ preșcolar, Grădinița cu Program Normal Nr. 1 Maieru, județul Bistrița-Năsăud

Cristina Alina VLASA – profesor pentru învățământ preșcolar, Grădinița cu Program Prelungit „Albinuța” Târgu-Mureș, județul Mureș

Nadia Nicoleta VINȚELERIU – profesor pentru învățământ preșcolar, Grădinița cu Program Prelungit Nr. 5 Reghin, județul Mureș

Claudia Mirela ZAHARIE – profesor pentru învățământ preșcolar, Grădinița cu Program Prelungit Nr. 5 Reghin, județul Mureș

CUVÂNT-ÎNAINTE

Bazându-se pe preocupări sistematice și pe rezultate științifice validate în timp, cercetătorii din domeniul educațional accentuează importanța organizării unor situații de învățare bazate pe strategii didactice care permit dezvoltarea creativității copiilor. În conformitatea acestor concluzii științifice, practicienii din învățământul preșcolar acordă o atenție deosebită stimulării creativității preșcolarilor. Astfel, activitățile didactice sunt proiectate pentru a permite manifestarea liberă și creativă a copiilor.

Rolul important al creativității este unanim recunoscut. Dezvoltarea creativității preșcolarilor, elevilor și studenților este un demers necesar, cu influențe pozitive asupra tuturor domeniilor existenței noastre, fie că vorbim despre domenii consacrate și recunoscute, precum: pictura, muzica, literatura, fie că discutăm despre noi abordări, precum: creativitatea în sport, științe etc. Spre exemplu, în domeniul IT, creativitatea este o condiție de bază în realizarea programelor, aplicațiilor, echipamentelor etc.

Extrapolând, putem să apreciem cum fiecare domeniu are nevoie de creativitate pentru a dezvolta produse noi, pentru a identifica soluții ingenioase la diverse probleme care se pot ivi sau pentru a elabora strategii de lucru mai eficiente, cu deosebire strategii de tip anticipativ.

Dezvoltarea creativității debutează timpuriu și asigură premisele reușitei acțiunilor formative de modelare a personalității umane. În acest sens, *Curriculumul pentru educația timpurie* (2019) prezintă dimensiuni ale dezvoltării creativității pentru fiecare nivel preșcolar (de la 3 la 6 ani). Activitățile didactice vor fi concepute pentru a permite „*Activarea și manifestarea potențialului creativ*” al copiilor. Astfel, la finalul perioadei preșcolare, vor fi formate o serie de abilități care vor facilita o bună

acomodare a preșcolarilor cu cerințele vieții de elev. Dintre acestea, amintim: valorificarea creativității în activități diverse, cu scopul de a rezolva variate situații-problemă și de a realiza produse artistice cu o largă utilitate. Astfel, potențialul creativ al preșcolarilor va fi stimulat frecvent, așa cum prevede *Curriculumul pentru educația timpurie* (2019), prin intermediul unor: „activități artistico-plastice, muzicale și practice, conversațiilor și povestirilor creative, activităților care permit dezvoltarea simțului muzical, ritmic și armonic, prin: cântec, joc cu text și cânt, dans etc.”.

Dezvoltarea creativității preșcolarilor este un proces îndelungat, bazat pe aplicarea unor strategii didactice care permit organizarea unor situații de învățare active și interactive, atractive pentru copii și care încurajează libertatea de exprimare, de a face alegeri și de a lua decizii în ceea ce privește utilizarea resurselor existente.

Această carte a fost concepută cu scopul de a accentua importanța stimulării creativității preșcolarilor, oferind repere teoretice, dar și exemple de activități prin care poate fi stimulat potențialul creativ al copiilor. Lucrarea s-a realizat prin colaborarea dintre cadre didactice înscrise în Proiectul Educațional Regional „Un mărtișor pentru fiecare”, organizat de Grădinița cu Program Prelungit Nr. 2 Reghin. Întreaga responsabilitate asupra capitolelor/ subcapitolelor scrise revine autorilor acestora. Caracterul practic-aplicativ al cărții este redat prin prezentarea unor activități educaționale inedite (realizate practic), corespunzătoare tuturor domeniilor experiențiale, precum și a unor recomandări bazate pe experiența didactică și managerială a profesorilor pentru învățământ preșcolar, care au participat la realizarea acestei lucrări.

Prin intermediul reperelor teoretice prezentate, au fost evidențiate atât avantajele ale stimulării creativității copiilor, cât și strategii inedite de lucru, care pot îmbogăți conținutul activităților didactice desfășurate în învățământul preșcolar, prin oferirea de sugestii pentru accentuarea caracterului lor formativ.

Coordonatorii

Cuprins

LISTA AUTORILOR.....	5
CUVÂNT-ÎNAINTE	7
CAPITOLUL I. CREATIVITATEA PEDAGOGICĂ – REPERE TEORETICE ȘI STRATEGII EFICIENTE DE ACȚIUNE (Claudia-Doina Grec, Alina Rad) ...	13
<i>I.1. Educabilitatea creativității</i>	<i>14</i>
<i>I.2. Metode didactice care antrenează gândirea creativă</i>	<i>16</i>
<i>I.3. Cine beneficiază de pe urma actului creativ? Cine poate stimula dezvoltarea creativității?</i>	<i>17</i>
<i>I.4. Ce poate facilita dezvoltarea creativității? Ce acțiuni sunt necesare pentru a nu inhiba activitatea creativă?</i>	<i>18</i>
<i>I.5. Cum poate fi antrenată creativitatea? Cum valorizăm diferite tipuri de creativitate? Cum încurajează părintele un copil creativ? .</i>	<i>21</i>
<i>I.6. Unde se consolidează creativitatea? Unde putem fi creativi?.....</i>	<i>24</i>
<i>I.7. Când începe creativitatea? Când se termină aceasta?.....</i>	<i>25</i>
CAPITOLUL II. STRATEGII PRIN CARE POATE FI DEZVOLTAT POTENȚIALUL CREATIV AL PREȘCOLARILOR (Olga Chiș)	29
<i>II.1. Abordări terminologice ale creativității</i>	<i>29</i>
<i>II.2. Importanța stimulării creativității la vârstă preșcolară.....</i>	<i>32</i>
<i>II.3. Impactul pozitiv al comunicării dintre grădiniță și familie, asupra dezvoltării creativității copiilor</i>	<i>34</i>
<i>II.4. Modalități prin care poate fi dezvoltată creativitatea preșcolarilor</i>	<i>35</i>

CAPITOLUL III. STIMULAREA CREATIVITĂȚII PREȘCOLARILOR.

IDEI DE ACTIVITĂȚI ȘI EXEMPLE DE BUNE PRACTICI,

BAZATE PE REZULTATELE UNOR CERCETĂRI-ACTIUNE 45

III.1. Strategii de stimulare a creativității preșcolarilor.

Exemple de bune practici (Dorina Chibulcutean)..... 45

III.2. Idei de activități prin care poate fi stimulată creativitatea preșcolarilor (Ioana Filip) 51

III.3. Stimularea creativității la preșcolari, prin intermediul activităților din Domeniul Limbă și comunicare (Claudia Mirela Zaharie).58

III.4. Creativitatea copiilor în jocurile de construcții (Mariana Roman)..... 64

III.5. Creativitate și diversitate în cadrul Domeniului Psihomotric la preșcolari (Ionela Maria Șerban) 69

III.6. Metode de stimulare a creativității preșcolarului mare, în cadrul activităților artistico-plastice (Natalia Hârșan) 74

III.7. Quillingul – modalitate de dezvoltare a creativității preșcolarilor (Carolina Claudia Moldovan)..... 84

III.8. Modalități de stimulare a potențialului creativ la preșcolari, prin activități plastice (Dorina Pop) 89

III.9. Dezvoltarea creativității preșcolarilor prin activități practice. Beneficiile organizării unor situații de învățare prin cooperare (Nadia Nicoleta Vințeleriu) 96

III.10. Stimularea creativității copiilor în cadrul activităților artistico-plastice. Idei de activități (Felicia Scridonesi) 106

III.11. Dezvoltarea creativității preșcolarilor prin intermediul activităților matematice (Irina Logigan)..... 110

III.12. Factori care pot contribui la dezvoltarea creativității la preșcolari. Prezentarea unor studii de caz 116

III.12.1. Desenul, instrument utilizat în dezvoltarea creativității preșcolarilor (Sabina Alzner) 117

III.12.2. Joc, visare și culoare. Prezentarea unui studiu de caz (Valentina Găinar) 125

III.12.3. Lutul și olăritul la vârsta preșcolară (<i>Alexandra Cotoi</i>) .	129
III.12.4. Preșcolarul și creativitatea. Prezentarea unui studiu de caz (<i>Angela Moldovan</i>).....	136
III.12.5. Creativitatea la vârsta preșcolară. Prezentarea unui studiu de caz (<i>Alina Iuliana Moldoveanu</i>)	142
III.12.6. Dezvoltarea creativității prin activitățile de desen. Prezentarea unui studiu de caz (<i>Ionela Maria Șerban</i>)	148
III.12.7. Rolul activităților artistico-plastice în procesul de dezvoltare a creativității preșcolarilor (<i>Cristina Alina Vlasi</i>) .	155
 CAPITOLUL IV. PARTENERIATUL GRĂDINIȚĂ-ȘCOALĂ, OPORTUNITATE PENTRU STIMULAREA CREATIVITĂȚII PREȘCOLARILOR (<i>Diana-Crina Marin, Mușata-Dacia Bocoș, Valentina-Lucia Souca</i>) .	
CONCLUZII (<i>Olga Chiș</i>)	175

Concluzii

Lect. univ. dr. Olga Chiș

Din perspectivă economică (Heckman & Kautz, 2013) și din perspectiva cercetătorilor în educație (Gutman & Schoon, 2013), în tabelul nr. 1, este prezentată, comparativ, o listă a capacităților sau, în unele cazuri, a abilităților transferabile care stau la baza succesului în viață.

Tabelul nr. I.1. Capacități și abilități transferabile (Sursa: Lucas & Spencer, 2021, p. 5)

Heckman și Kautz, 2013	Gutman și Schoon, 2013
Perseverență	Autopercepție
Autocontrol	Motivație
Încredere	Perseverență
Atenție	Autocontrol
Stimă de sine și randament	Strategii metacognitive
Adaptarea la schimbare	Competențe sociale
Deschiderea către nou	Rezistență și adaptare
Empatie	Creativitate
Modestie	
Toleranță față de alte opinii	
Implicarea productivă în societate	
Creativitate	

Asemănările evidente între cele două perspective arată că există o superpozabilitate între calitățile solicitate de angajatori și cele menționate de cercetătorii din domeniul educațional. Creativitatea este una dintre cerințele comune formulate de părțile participante la acest demers (Lucas & Spencer, 2021).

Toți oamenii au nevoie de o bază solidă de cunoștințe și abilități, fiind necesar „să ne asigurăm că aceștia sunt preocupați de dezvoltarea unei baze solide a cunoașterii în disciplinele cheie, să ne asigurăm că aceștia dezvoltă gândirea creativă, critică și abilitățile de cooperare și construiesc atribute ale cunoașterii cum ar fi: atenție, curiozitate, curaj și rezistență” (Schleicher & Tang, 2015, p. 9).

Astfel, în grădinițe și în școli devine necesară integrarea unor strategii, demersuri și programe care încurajează dezvoltarea gândirii critice și creative, prin dezvoltarea capacității preșcolarilor și a elevilor de a pune întrebări, de a privi lucrurile din altă perspectivă sau de a formula și rezolva probleme variate, inclusiv dintr-o perspectivă anticipativă.

În același timp, subliniem faptul că dezvoltarea gândirii critice și creative a educabililor este posibilă în condițiile în care educatorii sunt creativi și școlile, în general instituțiile/ unitățile educaționale și de învățământ sunt creative. De aceea, valoarea și implicațiile concluziilor referitoare la educarea creativității ar trebui să se regăsească nu doar la nivelurile microeducaționale, ci și la cele macroeducaționale ale diferitelor sisteme de educație, respectiv în modul de construire a filozofiei educaționale și curriculare, de concepere a politicilor educaționale și curriculare, în modul de construire a curriculumului oficial, în paradigmele valorizate și în filozofia sistemelor de formare inițială și continuă a cadrelor didactice.

BIBLIOGRAFIE

- Gutman, L. M., & Schoon, I. (2013). *The Impact of Non-Cognitive Skills on Outcomes for Young People* (pp. 1-5). London: Education Endowment Foundation. Leading Education and Social Research.
- James J. Heckman & Tim Kautz, 2013. "Fostering and Measuring Skills: Interventions That Improve Character and Cognition," NBER Working Papers 19656, National Bureau of Economic Research, Inc.

- Lucas, B. & Spencer, E. (2021). *Predarea Gândirii Creative*. Dezvoltarea elevilor și studenților care generează idei și gândesc critic. București: Didactica Publishing House.
- Schleicher, A. & Tang, Q. (2015). Education Post-2015. Knowledge and skills Transform Lives in Societies. In E. Hanushek and L. Woessmann (eds), *Universal Basic Skills: What Countries Stand to Gain*. Paris: OECD Publishing, pp. 9-14.

PRESA UNIVERSITARA

ISBN: 978-606-37-1231-9